

Citace záznamu

Eva Kalandříková, Zdeňka Míchalová, Kostel sv. Václava - Mikulov, trojlodí a kněžiště, *Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/747>, vyhledáno 26. 4. 2024.

Kostel sv. Václava - Mikulov, trojlodí a kněžiště

Číslo záznamu: 747

Bližší určení díla: figurální reliéfy, rostlinný dekor, otiskovaný ornament

Památkově chráněno, č. úskp: 45916/7-1382

Umístění: klenba hlavní lodi, bočních lodí a kněžiště

Datace: 2. čtvrtina 17. století (?)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Anotace

Farní kostel sv. Václava je v jádře pozdně středověkou stavbou, upravenou v poslední čtvrtině 16. a v první čtvrtině 17. století. V dataci bohaté figurální a ornamentální výzdoby klenby trojlodí a kněžiště se literatura velmi různí – osciluje mezi 1. čtvrtinou 17. století a rokem 1700. Štuky byly v nedávné době v rámci celkové obnovy kostela restaurovány.

Abstract

While the core of this parish church comes from the late Middle Ages, the building changed its appearance in the last quarter of the 16th and the first quarter of the 17th century. The vaulting of the three naves and the chancel has rich figurative and ornamental decoration but the sources disagree on their dating, oscillating between the first quarter of the 17th century and 1700. The stucco decoration was recently restored during the renovation of the whole church.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Jihomoravský kraj	Břeclav (okres)	Mikulov	Mikulov na Moravě
Ulice, čp. / č. o.		GPS	
Kostelní náměstí 15/3		48.8072568, 16.6374211	

Technika štku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
modelovaný štuk, vytlačovaný štuk		polychromie (původní (prokázané) barevné řešení) světle šedé štuky na světle okrovém podkladu, akant rámován linkou v červeném okru	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Štuková výzdoba klenby kostela sv. Václava v Mikulově, tvořená postavami andělů rámovanými akantovými rozvilinami, vyplňuje jak kápi manýristické křížové klenby v trojlodí (3 x 5 polí) včetně oblouků arkád, tak gotické síťové klenby v presbytáři. Žebra trojlodí jsou široká, profilovaná, s otiskovaným ornamentem v podobě stylizovaných palmet a sbíhají se v plastických rozetách. Andělé s bohatou typologií tváří a výrazů stojí na konzolách, nesou nádoby s květinami či ovocem, hrají na hudební nástroje nebo se jen dotýkají vegetace, která je obklopuje. Dvojice andělů v kartuších rámovaných perlovcem nesou festony ověncené variace na ditrichštejské erby s kardinálským kloboukem či knížecí čapkou (mezi vrcholy prvního a druhého klenebního pole jižní lodi je osazen novodobý heraldický znak patřící Františku Drábkovi, který se coby probošt mezi lety 1948–71 zasadil o poválečné opravy kostela – viz Koudela 2007, s. 71). Plasticita dekorace se pohybuje od vysokého štku, v němž jsou vyvedeny postavy, až k malířsky ztvárněným drobnějším akantovým výhonkům. Subtilnější klenební pole v presbytáři jsou vyplněna akantem a okřídlenými hlavičkami.

Kostel sv. Václava v Mikulově má poměrně komplikovanou stavební historii; raně gotická či románská stavba byla vypálena husity, základy té současně jsou pozdně gotické (k jejich dataci viz Mencl 2016, s. 95, pozn. 113). Trojlodí však zůstávalo patrně plochostropé a zaklenuto bylo až při renesančně-manýristické přestavbě (vnitřní oktogonální pilíře jsou buďto středověké, nebo pocházejí rovněž ze 17. století), která bývá spojována s osobou kardinála Františka z Ditrichštejna (1570–1636) – olomouckého biskupa a majitele mikulovského panství od roku 1611. Nejčastěji tradovaným, třebaže pravděpodobně pramenně nepodloženým datem, jímž bývají úpravy kostela ohraničovány, je rok jeho smrti, případně rok 1640; nelze však vyloučit ani to, že byly, jak uvádí Koudela (2007, s. 53), hotovy již k roku 1625, kdy byl kostel kardinálovou zásluhou povýšen z farního na kapitulní. V již starší, ale odborně dosud nepřekonané monografii Mikulova je výzdoba klenby kostela sv. Václava zařazena spolu se štukaturami na mikulovském zámku a v ditrichštejské hrobce mezi sochařské práce vzniklé před rokem 1655, tzn. před smrtí synovce kardinála Františka – knížete Maxmiliána II. z Ditrichštejna (Richter – Krsek – Stehlík – Zemek 1971, s. 141–144). Bývá však zasazována i do 3. čtvrtiny 17. století (Nekuda 1969, s. 491), popř. až do roku 1700. V restaurátorské zprávě, která uvádí poslední jmenovanou dataci (Knor 2005, nečíslováno), je práce přisuzována dílně Giacomu Antonia Corbelliniho, který měl pro Ditrichštejny pracovat v letech 1698–1708 v Mikulově, Libochovicích a Polné.

Historické zásahy / opravy

Restaurátorským průzkumem provedeným roku 2005 byly zjištěny čtyři vrstvy různých barevných vápenných nátěrů včetně toho posledního, který představoval bílou štukaturu na okrovém podkladu. Poslední komplexní oprava kostela, jejíž součástí byl zmiňovaný průzkum a v rámci níž byla uvolněná štuková výzdoba upevněna a byla obnovena barevnost nejstarší doložené vrstvy (došlo také k odstranění nepůvodních doplňků a doplnění chybějících článků štukatury), byla dokončena teprve v nedávné době rekonstrukcí fasády věže.

Literatura

Dobromila Brichtová – Jarmila Červená – Jiří Danihelka et al., *Mikulov: město, ve kterém zpívají domy*, Mikulov 1998, s. 46.
 Pavel Kocman, Mikulov za Františka kardinála z Ditrichštejna (1611–1636), in: Miroslav Svoboda – Dobromila Brichtová (ed.), *Mikulov*, Praha 2013, s. 105–118.
 Jiří Kostka, *Mikulov: městská památková rezervace, státní zámek a památky v okolí*, Praha 1962.
 Miroslav Koudela, Mikulovský kostel sv. Václava v proměnách staletí, *RegioM: sborník Regionálního muzea v Mikulově*, 2007, s. 44–73.
 Miroslav Koudela – Jiří Vrbka, *Verbo et exemplo: Dějiny význačné kolegiální kapituly a kostela sv. Václava v Mikulově* (kat. výst.), Mikulov 2007.
 Václav Mencl, *5 městských rezervací Jihomoravského kraje – Znojmo, Jihlava, Telč, Mikulov, Kroměříž: komentované vydání*, ed. Aleš Flídr – Zdeňka Míchalová – Zdeněk Vácha, Brno 2016.
 Vladimír Nekuda (red.), *Vlastivěda moravská. Břeclavsko*, Brno 1969, s. 490–491.
 Václav Richter – Ivo Krsek – Miloš Stehlík – Metoděj Zemek, *Mikulov*, Brno 1971.
 Bohumil Samek, *Umělecké památky Moravy a Slezska, svazek 2, J–N*, Praha 1999, s. 490–494.
 Metoděj Zemek a kol. – Jaromír Tomeček, *Mikulov. Památková rezervace*, Praha 1983, s. 103–107.

Prameny

Jan Knor, *Mikulov: kostel sv. Václava-jihozápadní klenební pole hlavní lodi* (restaurátorská zpráva), 2005, NPÚ ÚOP Brno, sign. 1077/10-R.

Odkazy

Evidenční list nemovité kulturní památky č. 1380/A 4 https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=843654
 Evidenční list nemovité kulturní památky č. 1382 https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=843651
<https://www.archiweb.cz/n/domaci/v-mikulove-byl-po-mnoha-letech-oprav-otevren-kostel-sv-vaclava>

Autoři záznamu

Eva Kalandříková, Zdeňka Míchalová

Datum poslední změny

5.8.2022

Fotodokumentace současného stavu

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, hlavní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, presbytář
(Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, presbytář
(Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, presbytář,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, presbytář,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď
(Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď
(Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď
(Pavel Waisser, 2019)

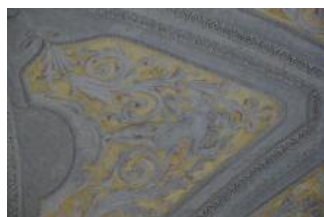
Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď
(Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď
(Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

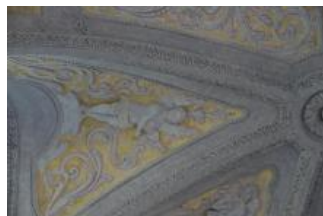
Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď,
detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, severní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail (Pavel Waisser, 2019)

Mikulov, kostel sv. Václava, jižní loď, detail
(Pavel Waisser, 2019)